

Stanovisko předkladatele k pozměňovacímu návrhu pana poslance Skopečka a pana poslance Klášky

A) Pozměňovací návrh poslance Jana Skopečka k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

(sněmovní tisk 1009)

I. Návrh změn:

1. V čl. I bodu 35 se v § 45a odst. 1, druhé větě číslovka „3%“ nahrazuje číslovkou „9%“.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Pozměňovacím návrhem dochází k významnému zvýšení výjimky z regulace, tedy zvýšení objemu úvěrů, u kterých nemusí být dodrženy stanovené úvěrové ukazatele. Navrhovaný vyšší podíl by vedl k výraznému snížení účinnosti navržené regulace. Podle informací dostupných ČNB umožňuje navrhovaný limit 3 % postihnout zřetele hodné specifické případy v dostatečném rozsahu.

Současné „Doporučení“ používané ČNB používá horní limit ukazatele LTV, který je nepřekročitelný. V návrhu zákona obsažený 3% limit tak představuje zmírnění regulace, kterým předkladatelé vyhověli požadavku úvěrových institucí zohlednit existenci specifických případů, pro které není metodika výpočtu vhodná.

Navrhovatel v odůvodnění pozměňovacího návrhu zřejmě zaměnil uvedený 3% limit s jiným typem procentuálního limitu, kterým nyní ČNB nebo některé zahraniční makroobezřetnostní orgány usměrňují podíl hypotečních úvěrů s velmi vysokým LTV (jde např. o doporučení, aby podíl nově poskytnutých retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí s ukazatelem LTV v intervalu 80 – 90 % nečinil více než 15 % objemu retailových úvěrů).

2. V čl. I bodu 35 se v § 45a odst. 1 se za druhou větu vkládá věta „*To neplatí i v případě spotřebitelského úvěru zajištěného obytnou nemovitostí, kterým se splácí jeden nebo více existujících spotřebitelských úvěrů zajištěných stejnou obytnou nemovitostí, nedojde-li tím k navýšení zůstatkové hodnoty jistiny splácených úvěrů.*“

MF NEUTRÁLNÍ k věcnému obsahu,

NESOUHLAS k legislativně-technickému řešení návrhu

Odůvodnění:

MF si uvědomuje možné negativní důsledky aplikace úvěrových ukazatelů v případě refinancování, a to z pohledu mobility klientů.

MF proto nemá výhrady k věcnému obsahu návrhu, aby horní limity úvěrových ukazatelů nebyly aplikovány v případě refinancování jednoho či více spotřebitelských úvěrů zajištěných stejnou obytnou nemovitostí, kdy nedochází k navýšení zůstatkové hodnoty jistiny těchto úvěrů.

MF v takové situaci přihlíží k tomu, že nedochází ke změně zajištění (jedná se o stále stejnou obytnou nemovitost), ke změně objemu poskytnutých úvěrů z pohledu trhu jako celku (výše nového úvěru nepřesahuje součet zůstatkových hodnot jistin refinancovaných úvěrů) a nedochází k pořízení nové nemovitosti (jedná se o splacení jiného úvěru).

MF však nesouhlasí s navrženým legislativním řešením, a to z těchto důvodů:

1. Z formulace věty doplněné do §45a odst. 1 neplyne jednoznačně, k jaké konkrétní části ustanovení tohoto odstavce se vztahuje výraz „To neplatí“.

2. Formulace věty doplněné do §45a odst. 1 absentuje vyjasnění vztahu k objemové výjimce uvedené ve větě předcházející, tedy zda refinancované úvěry mají či nemají být započítávány do objemové výjimky. Bez vyjasnění tohoto vztahu by mohla být doplněná věta vykládána tak, že refinancované úvěry mají být započítány do objemové výjimky, což by v konečném důsledku činilo tuto větu nadbytečnou.

V případě přijetí pozměňovacího návrhu z pohledu věcného by dle MF bylo vhodnějším legislativně-technickým řešením rozšíření § 45a odst. 2, který definuje „spotřebitelské úvěry zajištěné obytnou nemovitostí“ pro účely tohoto zákona.

ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Refinancovaný úvěr je z pohledu poskytující banky nový úvěr. Pokud by se na dříve poskytnuté a nyní refinancované úvěry nevztahovaly platné horní hranice úvěrových ukazatelů, vytvořilo by to pro banky podnět, aby vytvářely „hraniční“ úvěry s vyšším rizikem s tím, že v případě problémů s těmito úvěry v budoucnosti budou vytvářet tlak na klienty, aby se refinancovaly u jiné banky. Jinými slovy je tím vytvářen podnět pro tvorbu rizik a jeho následného přenášení v celém systému. V „dobrých“ časech (bez regulatorních omezení) se mohou poměrně masivně poskytovat hypotéky s vysokým LTV a s vysokým LTI, což může vést k celkovému zvýšení rizika portfolia bank. Bude-li pak následně aktivována regulace, mohou být tyto části portfolií systémově rizikové. Řešení jejich rizik by se ale nemělo přenášet migrací systémem. V případě akutních rizik v hypotečních úvěrových portfoliích v nepříznivé ekonomické situaci můžou banky, které budou mít rizikovější úvěry v portfoliu a budou si vědomi jejich rizikovitosti, nabízet při refinancování horší podmínky právě s cílem, aby tyto úvěry přešly do jiné banky.

Uplatňování horních hranic i u refinancovaných úvěrů bez navýšení a beze změny zajištění je tedy nutné proto, aby v situaci zvýšených rizik pro finanční stabilitu (neboť pouze tehdy budou horní hranice ukazatelů využívány) nedocházelo k nákaze portfolií jiných poskytovatelů z důvodů migrace klientů s vysoce rizikovými úvěrovými charakteristikami. Pokud se zhorší rizikové charakteristiky konkrétního klienta, stále má možnost změnit poskytovatele svého úvěru (refinancovat se). Systémové riziko se tak nemůže zvyšovat, naopak, uplatnění horních hranic ukazatelů i u těchto úvěrů může vést k jeho snižování. Pozměňovací návrh otevírá prostor pro to, aby úvěrové instituce skrytě přenášely svá rizika na jiné instituce.

Pozměňovací návrh dává též prostor pro obcházení regulace a jeho aplikace může zkreslovat celkový obraz o kvalitě úvěrových portfolií. Pokud je úvěr po účinnosti novely zákona poskytnut v režimu výjimky (3 %) a při první příležitosti refinancován jinou institucí, u přebírající instituce již není klasifikován jako úvěr nesplňující úvěrové kritérium, resp. je poskytován mimo regulaci. Takto může docházet k účelovému refinancování napříč institucemi při současném eliminování regulace.

3. V čl. I. bodu 35 se v § 45a odst. 4 vypouští písmena b) a c). Ustanovení § 45a odst. 4 tak nově zní: „Úvěrovým ukazatelem je ukazatel vyjadřující poměr celkové výše dluhů spotřebitele ze spotřebitelských úvěrů zajištěných stejnou obytnou nemovitostí k hodnotě zajištění (ukazatel LTV)“. V návaznosti na tuto úpravu se v celém textu čl. I. bodu 35

formulace „jednoho nebo více úvěrových ukazatelů“ nebo „úvěrových ukazatelů“ nahrazují formulací „úvěrového ukazatele“.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Pozměňovacím návrhem dochází ke snížení počtu úvěrových ukazatelů z 3 na 1. Předkladatelé s tímto návrhem nesouhlasí. Podrobné vysvětlení potřeby disponovat více nástroji je podáno v ZZ RIA. Hlavním argumentem pro existenci více nástrojů je to, že jednotlivé nástroje jsou zaměřené na odlišné zdroje úvěrového rizika a působí odlišnými způsoby. Ukazatel LTV je určen primárně k tlumení rizik spojených s růstem cen nemovitostí, zatímco ukazatele DTI a DSTI směřují na rizika spojená s nadměrnou výší a délkou dluhů domácností. Je důležité uvést, že původní návrh zákona obsahoval dokonce 5 ukazatelů. Na základě připomínky České bankovní asociace v rámci vnějšího připomínkového řízení a následné diskuse však došlo k omezení pouze na 3 úvěrové ukazatele. Podle aktuálních informací Evropské rady pro systémová rizika některé z těchto nástrojů aplikuje v současnosti 19 zemí EU. Všechny 19 zemí používá ukazatel LTV, z toho 14 z nich prostřednictvím právně závazné normy. Ve 14 zemích je používán ukazatel typu DTI či DSTI, z toho v 9 zemích prostřednictvím právně závazné normy. Možnost aplikovat tři navrhované nástroje (LTV, DTI, DSTI) obsahuje legislativa platná v Nizozemí. Tuto možnost obsahuje rovněž návrh, který je nyní v legislativním procesu v Německu¹, a stejně tak návrh zákona, který je připravován v Rakousku². Rovněž na Slovensku má centrální banka podle zákona o úveroch na bývanie pravomoc stanovovat tři ukazatele – kromě LTV a DSTI určuje i maximální dobu splatnosti úvěru (kombinace DSTI a maximální splatnosti je jinou formou stanovení ukazatele LTP³).

Předkladatel dále nesouhlasí s argumentem, že banky nemají možnost „spočítat“ celkové zadlužení žadatele o úvěr (a tedy ukazatele DTI a DSTI). Naopak, pro předloženou verzi plédovaly v připomínkovém řízení samotné instituce prostřednictvím České bankovní asociace. Předkladatel rovněž nesouhlasí s odůvodněním pozměňovacího návrhu odvolávajícím se na to, že ukazatele založené na celkových dluzích žadatele (DTI, DSTI) jsou zbytečné, neboť současný stav na trhu hypotečních úvěrů je příznivý a banky mají nízký podíl úvěrů se selháním. Známé případy bankovních krizí v evropských zemích jednoznačně dokumentují, že argumentovat aktuálním podílem úvěrů se selháním je zavádějící. Bezprostředně před velkými bankovními krizemi spojenými s úvěrováním nákupu nemovitostí měly banky např. ve Švédsku či Irsku zanedbatelný podíl úvěrů se selháním, který však velmi rychle vzrostl na 20 až 25 % úvěrů. Úvěrové ztráty dosáhly rychle takové výše, že obě vlády byly nuceny vystavit bankám záruky s potenciálně nelimitovanou částkou a následně realizovat rozsáhlou státní pomoc. Irská vláda k odvrácení systémové krize poskytla v letech 2008-2010 bankám 64 mld. €, což představovalo 40 % tehdejšího irského HDP (v našem případě by 40 % HDP odpovídalo 1800 mld. Kč).

Současný podíl úvěrů se selháním je v ČR u úvěrů na bydlení skutečně nízký (mírně pod 2 %). Tak tomu zpravidla v době, kdy ekonomika prochází oživením, bývá. Lidé mají práci a rostou jejich příjmy. K nízkému podílu nesplacených úvěrů přispívají i mimořádně nízké úrokové sazby, které významnému počtu dlužníků snížily pravidelné splátky, tj. dluhovou službu. Ale pozor, to platí jen v průměru. Úrokové sazby z hypotečních úvěrů jsou sice v posledních letech na nízké úrovni, vlivem zvyšujících se cen nemovitostí však stoupají průměrné jistiny u nově

¹ <http://dipbt.bundestag.de/extrakt/ba/WP18/788/78822.html>

http://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Pressemitteilungen/BBK/2015/2015_06_30_afs_recommendation.pdf?__blob=publicationFile

² <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/nastavenie-nastrojov/aktualne-nastavenie-nastrojov-v-oblasti-poskytovania-uverov-domacnostiam>

³ <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/nastavenie-nastrojov/aktualne-nastavenie-nastrojov-v-oblasti-poskytovania-uverov-domacnostiam>

poskytnutých hypotečních úvěrů. Dochází tak k nárůstu objemu nově poskytnutých úvěrů rizikovějším klientům v segmentu hypotečních úvěrů. Objem úvěrů ve výši převyšující 5,5násobek ročních čistých příjmů žadatele se mezi prvním pololetím 2014 a prvním pololetím 2016 téměř zdvojnásobil. Výrazně narostl také podíl úvěrů s podílem dluhové služby na čistých příjmech nad 40 %. Často se to týká poměrně nízkopříjmových dlužníků.

Návrh je nutno vnímat ve světle významu a rozsahu hypotečních úvěrů a úvěrů na bydlení obecně v našem bankovním sektoru i v celé ekonomice. Na konci roku 2016 dosáhly úvěry na bydlení 1053 mld. Kč a jsou hlavním úvěrovým segmentem (úvěry domácím podnikům dosáhly „jen“ 976 mld. Kč). Když se k úvěrům domácnostem na bydlení přidají úvěry poskytnuté developerům, vidíme, že naše banky financují v posledních letech zejména nákup a výstavbu nemovitostí. V posledních dvou letech se stav úvěrů rezidentům zvýšil o 319 mld. Kč, přičemž oblast nemovitostí se na tom podílela 197 mld. Kč (62 %), v rámci toho pak úvěry na bydlení 153 mld. Kč (48 %). Pro stabilitu domácího bankovního sektoru tak představují úvěry spojené s nemovitostmi rozhodující zdroj rizika.

4. V čl. I bodu 35 se v § 45b odst. 1 na konci textu doplňuje věta „Opatření obecné povahy je Česká národní banka oprávněna vydat pouze, pokud je jeho přijetí nezbytně nutné k obnovení stability finančního systému v České republice vzhledem k nárůstu systémových rizik souvisejících s poskytováním spotřebitelských úvěrů zajištěných obytnou nemovitostí, a to jen v rozsahu a na dobu, které jsou nezbytně nutné k dosažení tohoto cíle, a za podmínky, že stejného cíle nelze dosáhnout s využitím jiných nástrojů.“

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Pozměňovací návrh zcela zásadním způsobem mění charakter nově navrhovaných nástrojů, a to tak, že by znemožnil preventivní způsob jejich používání v případě identifikace systémových rizik. Navrhované nástroje jsou zamýšleny jako preventivní nástroje k zamezení budoucí nestability finančního systému, ne jako nástroje reaktivní k řešení již projevené finanční nestability nebo krize („k obnovení stability finančního systému“). ČNB jako orgán zodpovědný za finanční stabilitu musí mít možnost navrhované nástroje použít preventivně ještě před vznikem finanční nestability. Podrobné vysvětlení je podáno v Důvodové zprávě a ZZ RIA.

Nelze rovněž souhlasit s návrhem, aby bylo úvěrové ukazatele LTV, DTI, DSTI možno použít jen tehdy, pokud by zamýšlených cílů nebylo možné dosáhnout použitím jiných nástrojů. Navržená zákonná úprava zajišťuje, aby ČNB mohla používat nástroje cílené na konkrétní riziko, a nikoliv plošně působící nástroje. Pokud dochází k nadměrně rychlému růstu úvěrů na bydlení a zvyšování cen obytných nemovitostí výrazně nad úroveň odpovídající vývoji příjmů a dalších fundamentálních faktorů, může ČNB zasáhnout také prostřednictvím dodatečných kapitálových rezerv pro úvěrové instituce. Jelikož dodatečné kapitálové rezervy mohou omezit nejen úvěry na bydlení, ale i úvěrování podniků, nešlo by o vhodný jiný nástroj, ale o nástroj, který by daného cíle mohl dosáhnout se značnými náklady pro ekonomiku. Ukazatele LTV, DTI, či DSTI mířící přímo na rizika spojená s poskytováním hypotečních úvěrů jsou proto v takovém případě národohospodářsky jednoznačně vhodnější. V případě využívání cíleného nástroje pro omezování rizik je proto ustanovení o jiných nástrojích nadbytečné.

5. V čl. I bodu 35 se v § 45b odst. 2 se na konci textu písmene g) doplňují slova „a na poskytovatele úvěrů“.

MF+ČNB NEUTRÁLNÍ

Odůvodnění:

Podle názoru předkladatelů není doplnění nezbytně nutné, neboť konstrukce regulace vychází primárně z analýzy faktorů zakládajících systémová rizika. Rozpoznání systémových rizik v sobě implicitně zahrnuje vyhodnocení dopadu na poskytovatele.

6. V čl. I bodu 35 se v § 45b odst. 3 vypouští první věta ve znění „Opatření obecné povahy podle odstavce 1 se vydává bez řízení o návrhu opatření obecné povahy“.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Odchylka od obecné právní úpravy je nezbytná a je dána specifícností problematiky a úzce souvisí rovněž s úpravou účinnosti opatření obecné povahy, tj. přípravy jeho adresátů (poskytovatelů) na jeho praktickou aplikaci (pozn. 4 měsíce od zveřejnění). Důvody pro její zakotvení jsou podrobně vysvětleny v důvodové zprávě (viz str. 27). Za stěžejní argument považujeme fakt, že se jedná o makroobezřetnostní nástroj a pouze centrální banka tak z povahy věci disponuje komplexními daty a dalšími vstupy, na základě jejichž analýzy rozhoduje o konkrétní hranici daného úvěrového ukazatele.

7. V čl. I bodu 35 se v § 45b odst. 3 za větu „Opatření obecné povahy podle odstavce 1 Česká národní banka zveřejní na úřední desce České národní banky.“ doplňuje věta „Opatření obecné povahy musí obsahovat odůvodnění nezbytnosti stanovení horní hranice úvěrového ukazatele a proporcionality mezi mírou zjištěných systémových rizik a stanovenou horní hranicí úvěrového ukazatele“.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Viz vyjádření k bodu 4 (§ 45b odst. 1). Dále jde o nadbytečné konstatování, neboť obsah odůvodnění (a to i v tomto smyslu) plyne z § 45b odst. 1 a 2 a principů správního řádu obecně. Kromě toho by paradoxně (výkladem a contrario) mohlo dojít k zúžení rozsahu odůvodnění opatření obecné povahy a nižší transparentci ČNB (jiné skutečnosti, než výslovně uvedené v § 45b odst. 3 by se v odůvodnění opatření obecné povahy objevit nemusely).

8. V čl. I bodu 35 se v § 45b odst. 4, první větě číslovka „12“ nahrazuje číslovkou „6“.

MF+ČNB NEUTRÁLNÍ

Odůvodnění:

Frekvence „minimálně jednou za 6 měsíců“ je vzhledem k tomu, že systémová rizika spojená s poskytováním hypotečních úvěrů se vyvíjí postupně, zbytečně vysoká a podle názoru předkladatele i frekvence „minimálně jednou za 12 měsíců“ umožňuje pružně reagovat na náhlou změnu tržních podmínek.

9. V čl. I bodu 36 se v § 46 odst. 2 písm. d) nahrazují slova „poskytne spotřebitelský úvěr“ slovy „poskytuje spotřebitelské úvěry“.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Znění daného ustanovení navazuje na znění povinnosti v § 45a odst. 1 větě první. Při použití množného čísla může být ČNB vystavena důkazní obtíži prokázat, kdy jde již o „poskytování“ (jistá míra soustavnosti) v rozporu s limity. Odůvodněné výjimky z limitů má zajišťovat objemová výjimka 3 % podle § 45a odst. 1 větě druhé.

10. Novelizační body 13, 14 a 15 se zrušují. Ostatní body se přečísľují.

MF+ČNB NESOUHLAS

Odůvodnění:

Uvedené body patří mezi stěžejní obsah návrhu novely, neboť představují důležité úpravy v provádění měnové politiky a rozšiřují její stávající nástroje. Nesouhlasíme s odůvodněním pozměňovacího návrhu, pokud jde o zkušenosti ze zahraničí, neboť jejich použití a dosavadní vývoj nepotvrzují jejich neúčinnost či dokonce destrukci trhu. Naopak se ukazuje, že měnová politika zahraničních centrálních bank měla v krizovém období pozitivní dopad do reálné ekonomiky. Nadto návrh novely nezavádí v tomto ohledu zcela nové nástroje měnové politiky, ale pouze přibližuje českou národní legislativu právní úpravě, která platí v členských státech eurozóny od počátku jejího vzniku. Česká republika jakožto členský stát EU by měla brát ohled na tento kontext.

II. Odůvodnění

Předložený návrh novely zákona o České národní bance by měl České národní bance (ČNB) umožnit regulaci tří úvěrových ukazatelů (LTV, DTI a DSTI) současně. Navrhovaný rozsah regulace hypotečního trhu je v rámci Evropské unie (EU) neobvyklý. V žádné zemi EU orgán dohledu nad bankovním a finančním trhem v současnosti neomezuje najednou tři úvěrové ukazatele. Podle přehledu uveřejněného Evropskou radou pro systémová rizika (ESRB)⁴, na něž se odkazuje i zpráva RIA připojená k návrhu novely zákona, ukazatel LTI regulují pouze dvě země (Irsko a Velká Británie) s elementárně odlišnou historickou strukturou trhu. Ukazatel DSTI reguluje pouze 5 států (Kypr, Maďarsko, Estonsko, Lotyšsko a Rumunsko), které mají specifické charakteristicky realitního a hypotečního trhu a v době před i po vypuknutí globální krize čelily specifickým problémům.

Dalším problémovým bodem novely zákona je vysoká samovolnost rozhodování centrální banky. Limity dle novely mohou být stanoveny zcela nezávisle dle uvážení ČNB. Navrhovaná novela neřeší skutečnost, že vyšší obezřetnost při řízení jednoho ukazatele může být kompenzována volnějším přístupem k jinému ukazateli. Stanovením horních hranic bez znalosti kontextu individuálního úvěrového případu, jak navrhuje novela, de facto dochází k situaci, kdy ČNB dostává extrémně velké pravomoci nejen jak ovlivňovat, ale jak přímo řídit hypoteční trh, jak centrálně řídit řízení rizik poskytovatelů úvěrů v této oblasti, a to pod jednotným přístupem „jedna velikost padne pro všechny“.

Návrh novely připouští výjimku z regulace v rozsahu 3 % z celkového objemu spotřebitelských úvěrů zajištěných obytnou nemovitostí. Stanovená výjimka je s ohledem na množství případů, které je třeba individuálně posoudit, zcela nedostačující. Ze zmíněného přehledu ESRB vyplývá, že běžně jsou povoleny výjimky (např. v Irsku, Estonsku, Norsku nebo i na Slovensku) ze stanovených limitů v rozsahu až 10-15 %. Výjimky v rozsahu 10-15 % jsou navíc povoleny i ve stávajícím *Doporučení ČNB k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí* (Věstník ČNB č. 6/2016, vyhlášeno dne 14. 6. 2016). Pozměňovací návrh proto v bodě 1. zvyšuje obecnou objemovou výjimku, a to v kontextu výše zmíněného jen na trojnásobek, tj. na 9 %.

Předmětem bodu 2. pozměňovacího návrhu je z regulace vyjmout úvěry na refinancování již dříve poskytnutého úvěru, pokud současně není tento úvěr navýšen nebo nedojde ke změně

⁴ Viz http://www.esrb.europa.eu/national_policy/html/index.en.html

jeho zajištění. Aplikace závazných limitů na refinancování může mít zásadní negativní dopady na spotřebitele i celý trh hypotečních úvěrů. Spotřebitelé mohou totiž být při tzv. refixaci úrokové sazby nuceni akceptovat vyšší úrokovou sazbu od svého stávajícího poskytovatele úvěru, protože z důvodu změny poměrů (např. pokud dojde u nich k poklesu příjmu, změny jejich rodinné situace, snížení hodnoty zastavené nemovitosti apod.) nebudou splňovat zmíněné závazné limity a nebudou tak moci poptávat nabídku od jiného konkurenčního poskytovatele (banky) za nižší tržní úrokovou sazbu. Navržené opatření tak může systémové riziko paradoxně zvyšovat. Zpřísněná regulace se promítne do vyšších úrokových sazeb při refinancování hypotéky. Tvrdé omezení dostupnosti hypoték bude tlačit domácnosti do hledání jiných – dražších a rizikovějších – zdrojů pro zajištění bydlení. Návrh novely zákona rovněž výrazně omezuje spotřebitele v možnosti volby mezi konkurenčními subjekty, čímž jde proti trendu, který zde byl budován v mnoha posledních letech, jakož i proti cílům vymezeným novým zákonem o spotřebitelském úvěru.

Předmětem bodu 3. pozměňovacího návrhu je vypuštění regulace úvěrových ukazatelů založených na celkové výši dluhů spotřebitele, tedy v daném případě DTI a DSTI. Předně lze z makroekonomického hlediska uvést, že strukturální ukazatele hypotečního trhu nejsou nikterak nepříznivé. Statistiky ukazují, že podíl hypotečním úvěrem financovaného bydlení je u nás výrazně podprůměrný (18 %, oproti 27 % průměru EU, ale třeba Slovensko 37 %). Lidé s nízkými příjmy (Eurostatem definovaným jako 60 % mediánu a méně) mají úvěr na bydlení jen v 6 % případů (průměr EU dvojnásobný), či statistiky rovněž ukazují, že v celém pokrizovém vývoji (od roku 2010) rostou u nás ceny nemovitostí stejným tempem jako příjmy v ekonomice. Poměr nesplácených úvěrů (tj. nejen hypotečních) domácností na celkovém objemu úvěrů domácnostem je v ČR 3,2 % (dle metodiky European Banking Authority), oproti průměru EU 4,9 %. Mezinárodní srovnání ukazuje, že české domácnosti nejsou nijak ohroženy. Nejen že pro takto výraznou regulaci spotřebitelských úvěrů není ekonomický důvod, ale rovněž ukazatele založené na poměru celkové výše dluhů k příjmům jsou v praxi velmi obtížně aplikovatelné (např. protože spotřebitel si často není vědom sumy aktuální výše svých závazků). Pokud má ukazatel sloužit k odmítnutí takového úvěru, musí si jej být spotřebitel schopen sám sestavit tak, aby se uměl rozhodnout, zda podstoupí transakci směřující k nabytí nemovitosti včetně vyřízení úvěru. Sami předkladatelé novely ve zprávě RIA (viz str. 39) přiznávají, že i pro poskytovatele úvěrů bude obtížné získávat vstupní hodnoty pro výpočet těchto ukazatelů. V praxi totiž není možné vždy s jistotou zjistit zadlužení zájemce o úvěr u jiných institucí. Návrh prováděcí vyhlášky ČNB, který byl připojen ke sněmovnímu tisku, předpokládá, že poskytovatelé úvěrů by měli zjistit a stanovit průměrný roční souhrn splátek jistin a veškerých nákladů včetně úroků, provizí, poplatků nebo podobných peněžitých plnění a veškerých dalších plateb. To je v praxi zcela nemožné. Poskytovatel úvěru nemá (a nemůže mít) přehled o poplatcích, provizích a podobných peněžitých plněních a veškerých dalších platbách, které klient platí jinému poskytovateli úvěru. Pravidla pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitelů jsou navíc dostatečně vymezena novým zákonem o spotřebitelském úvěru a obecnými pokyny Evropského orgánu pro bankovnínictví k posuzování úvěruschopnosti (EBA/GL/2015/11).

ČNB má v současné době již dostatek nástrojů dozoru, aby předcházela nadměrnému zadlužování domácností. Není žádoucí, aby ČNB dostala další nástroje regulace, podle kterých „šablonovitě“ bude omezovat dluhovou službu všech spotřebitelů bez ohledu na jejich konkrétní finanční situaci.

K bodu 10. pozměňovacího návrhu je třeba konstatovat, že zavádění nekonvenčních měnověpolitických nástrojů přináší z dlouhodobého pohledu do reálné ekonomiky

i finančního systému mnoho rizik. Tyto nástroje umožní České národní bance nákupy široké škály dlouhodobých cenných papírů či dalších aktiv. Tím Česká národní banka získá další možnosti, jak provádět do nedávna nemyslitelné a zakázané operace skryté pod pojmem kvantitativní uvolňování. Takovýto postup je nutné označit za nebezpečný, který by v budoucnu mohl ohrozit stabilitu české ekonomiky.

Zkušenosti s fungováním nových nástrojů měnové politiky v eurozóně i dalších zemích, jejich neúčinný či alespoň velmi sporný dopad do reálné ekonomiky, a naopak velmi účinná destrukce trhu či nebezpečné zvyšování budoucích rizik by nás neměly inspirovat, ale naopak nabádat ke zvýšené obezřetnosti. Proto by bylo velmi neprozíravé legitimizovat tyto nové nástroje před tím, než se ukáže, jaké byly v konečném součtu jejich celkové důsledky v zemích, které je zavedly.

Z tohoto pohledu se jeví stávající znění zákona o ČNB ve zmíněných pasážích jako velmi rozumné a dostačující, bránící české hospodářství před morálním hazardem. Stávající stav je pro potřeby domácího peněžního trhu naprosto postačující a pozměňovací návrh jej chce ponechat v současném znění.

B) Pozměňovací návrh poslance Ing. arch. Jaroslava Klášky

k návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk 1009)

V části čtvrté čl. V (účinnost) se slova „dnem 1. července 2017“ nahrazují slovy „patnáctým dnem po jeho vyhlášení“.

Odůvodnění:

Vzhledem k dosavadnímu průběhu legislativního procesu a též s ohledem na jeho možný další vývoj se může jevit původně navržené konkrétní datum nabytí účinnosti zákona jako nereálné. K zamezení vzniku tohoto rizika je vhodné stanovit datum nabytí účinnosti zákona jiným způsobem. Navržené datum nabytí účinnosti patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení je z tohoto pohledu optimální a je vyhovující i z toho důvodu, že zákon vzhledem k svému obsahu nevyžaduje delší legisvakanční dobu.

MF+ČNB SOUHLAS

Odůvodnění:

Navržená účinnost může být s ohledem na dosavadní fázi legislativního procesu již nereálná, proto je vhodné účinnost způsobem navrženým v pozměňovacím návrhu upravit.

